

Zakendoen in het GOS

Jan Limbeek

Ieder jaar brengt de Wereldbank een rapport uit dat voor 183 landen aangeeft hoe het met hun zakenklimaat is gesteld. Deze *Doing Business*-lijst geeft een indicatie hoe moeilijk of makkelijk het is voor ondernemers van kleine of middelgrote bedrijven om een bedrijf te voeren vergeleken met andere landen. Sinds het eerste rapport uitkwam in 2004 is het mondiale zakenklimaat steeds verbeterd.

Doing Business beoordeelt de regels op tien gebieden die belangrijk zijn in de levenscyclus van een bedrijf: van het beginnen van een bedrijf of uitbreiden met een magazijn tot het regelen van een faillissement (*resolving insolvency*). Een editie van *Doing Business* beoordeelt de situatie van het voorafgaande jaar. DB2012 kijkt naar de stand van zaken van juni 2011, behalve voor het betalen van belastingen, dat geheel 2010 beslaat.

Teneinde een goede internationale vergelijking te kunnen maken, doet men een aantal aannames die de waarde van de lijst nogal devalueren. De onderzoekers kijken naar de kleinere bedrijven in de grootste stad van een land die 100 procent binnenlands eigendom zijn en waarvan het management de officiële regels volgt. In veel gevallen is dit laatste een onrealistische situatie. Voor een kleiner bedrijf in Moskou is het bijvoorbeeld niet makkelijk om een elektriciteitsaansluiting te regelen. Wat dit betreft staat Rusland zelfs op de laatste plaats. Zo'n bedrijf zal dus smeergeld betalen.

Buitenlandse investeerders die het zakenklimaat in een land willen beoordelen, hebben daarom niet zoveel aan de lijst. Een verdere beperkende factor is dat *Doing Business* alleen kijkt naar het gemak van zakendoen. Alles wat daar niet mee te maken heeft komt niet aan de orde, maar is wel van cruciale betekenis voor een bedrijf. Denk aan de kwaliteit van de infrastructuur, de kwaliteit van werknemers, de koopkracht en de omvang van de afzetmarkt, bescherming tegen diefstal, transparantie van overheidsaanbestedingen, de kracht van instituties en macro-economische omstandigheden. De snel groeiende BRIC-landen scoren bijvoorbeeld allemaal laag in de lijst, en Brazilië en India nog lager dan Rusland. Een lage score hoeft de economische groei dus niet te remmen.

Rusland staat op de 120ste plaats, vier plaatsen beter dan vorig jaar. Op sommige gebieden doet Rusland het goed, zoals bij het afdwingen van contracten (plek 13). Op andere gebieden heel slecht, zoals bij het verkrijgen van bouwvergunningen (178) of een elektriciteitsaansluiting (183).

Bijna alle landen maken zakendoen steeds eenvoudiger. Zo vereist Rusland sinds 2006 om een bedrijf te beginnen 30 dagen, negen procedures en een paar procent van het gemiddelde jaarinkomen per hoofd van de bevolking. Dit lijkt niet overdreven veel. Rusland staat hiermee op plek 111, hoger dan Brazilië, China en India. Maar slechter dan vorig jaar toen Ruslands score 106 was. Het is niet moeilijker geworden om een bedrijf te beginnen in Rusland. Maar andere landen hebben meer hervormingen doorgevoerd en stijgen op de lijst. En de positie van Rusland daalt derhalve.

Om een bouwvergunning te krijgen zou een Russisch bedrijf dat de officiële regels wil volgen 51 procedures moeten doorlopen, wat 423 dagen kost en 184 procent van het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking. Vijf jaar geleden was dit nog veel slechter: 64 procedures die 642 dagen kostten en 7.546 procent van het gemiddelde inkomen per hoofd. Ondanks deze aanmerkelijke verbetering staat Rusland nog steeds slechts op plek 178, want andere landen hebben eveneens hervormingen doorgevoerd. Vanwege het relatieve karakter van de rangorde komt verbetering alleen tot uiting in de lijst als die bovengemiddeld is.

Bedrijfsuitbreiding in Rusland, China en India is volgens de officiële regels dus heel lastig. Alle drie de landen bungelen onderaan de lijst, met respectievelijk plek 178, 179 en 181. Maar er is met een blik op hun uitdijende economieën weinig fantasie voor nodig om aan te nemen dat smeergeld en illegaal bouwen het een en ander bespoedigt.

Een ander voorbeeld van het verschil tussen officiële regels en de praktijk betreft de belastingen. Naarmate het betalen van belastingen kostbaarder is, belandt een groter deel van de economie in de informele sector, waar bedrijven helemaal geen belasting betalen. Rusland staat op plek 105. Niet erg goed, maar niet veel lager dan het regionale gemiddelde van 99 en aanmerkelijk beter dan China (plek 122), India (147) en Brazilië (150).

De perceptie is dat het met de bescherming van de minderheidsaandeelhouders slecht is gesteld in de opkomende landen. Potentiële investeerders die bang zijn dat hun geld verloren gaat zullen terughoudend zijn met het verstrekken van kapitaal, tenzij ze meerderheidsaandeelhouder kunnen worden. In een fictief scenario, waarin de directeur van een bedrijf geld wegsluit, wordt in de meeste landen redelijke bescherming geboden. Kazachstan presteert tegenwoordig zelfs het beste van de regio met plek tien. Rusland presteert met plek 111 slecht. Alleen Oezbekistan doet het slechter. Opmerkelijk is dat Nederland eveneens plek 111 scoort.

Opvallend is dat het meest democratische land van de hier besproken twaalf landen, Oekraïne, nog steeds erg laag scoort. Ten opzichte van vorig jaar is het zelfs gedaald op de lijst, van plek 149 naar 152. Alleen Oezbekistan doet het slechter. Dit land is trouwens ook gedaald op de lijst, samen met Kirgizstan (70). De overige landen lieten allemaal verbetering zien.

De grootste sprong voorwaarts maakte Wit-Rusland. Vorig jaar stond het op plek 91, nu 69. Dit is een verbetering van 22 posities. Met name op het gebied van de bescherming van investeerders, het betalen van belastingen en het regelen van faillissementen, was de vooruitgang groot. Dit wil niet zeggen dat het betalen van belasting nu makkelijk gaat: vorig jaar bezette Wit-Rusland de laatste plaats op de lijst van *Doing Business*, nu is dit plek 156.

Sinds 2004 heeft Georgië grote vooruitgang geboekt in de lijst van zakendoen. Het land staat al hoog in de rangorde en won dit jaar nog een plaats. Georgië staat nu zestiende, waarmee het de hoogste positie van geheel Oost-Europa inneemt.

Niettemin kan een bedrijf in – pakweg – Rusland of Nederland veelal succesvoller opereren dan in Georgië indien rekening wordt gehouden met onwettig gedrag van het management én met de talrijke overige omstandigheden waar de lijst van *Doing Business* niet naar kijkt, maar die wel belangrijk zijn voor het al dan niet floreren van een bedrijf.

Rangorde van de eenvoud van Zakendoen onder 183 landen

DB2012	DB2011	Land	Hvor- mingen DB2012	DB2012	DB2011	Land	Hvor- mingen DB2012	DB2012	DB2011	Land	Hvor- mingen DB2012
1	1	Singapore	0	62	59	Polen	2	123	119	Uganda	1
2	2	Hong Kong	2	63	60	Ghana	0	124	123	Zwaziland	1
3	3	Nieuw Zeeland	1	64	70	Tsjechië	2	125	127	Bosnië-Herzegovina	2
4	4	Verenigde Staten	0	65	64	Dominica	0	126	120	Brazilië	1
5	5	Denemarken	1	66	69	Azerbeidzjan	0	127	125	Tanzania	1
6	7	Noorwegen	0	67	71	Koeweit	0	128	130	Honduras	2
7	6	Verenigd Koninkrijk	1	68	76	Trinidad en Tobago	0	129	126	Indonesië	1
8	15	Korea	3	69	91	Wit-Rusland	3	130	131	Ecuador	0
9	13	IJsland	2	70	67	Kirgizstan	0	131	128	West Bank en Gaza	0
10	8	Ierland	0	71	73	Turkije	2	132	139	India	1
11	14	Finland	1	72	65	Roemenië	2	133	133	Nigeria	0
12	10	Saudi Arabië	1	73	68	Grenada	0	134	136	Syrië	1
13	12	Canada	1	74	81	Solomon Eilanden	4	135	135	Soedan	0
14	9	Zweden	0	75	66	St. Vincent en de Grenadines	0	136	134	Filipijnen	1
15	11	Australië	1	76	75	Vanuatu	3	137	144	Madagascar	2
16	17	Georgië	4	77	72	Fiji	0	138	138	Cambodia	1
17	16	Thailand	1	78	74	Namibië	1	139	132	Mozambique	0
18	23	Maleisië	3	79	78	Maldiven	0	140	137	Micronesia	0
19	19	Duitsland	0	80	79	Kroatië	1	141	150	Sierra Leone	4
20	20	Japan	0	81	99	Moldova	4	142	146	Bhutan	2
21	31	Letland	4	82	77	Albanië	1	143	142	Lesotho	1
22	34	Macedonië	4	83	86	Brunei Darussalam	1	144	140	Iran	0
23	21	Mauritius	0	84	80	Zambia	0	145	141	Malawi	2
24	18	Estland	0	85	82	Bahamas	0	146	148	Mali	2
25	24	Taiwan	2	86	89	Mongolië	1	147	152	Tadzjikistan	1
26	22	Zwitserland	2	87	83	Italië	1	148	143	Algerije	1
27	25	Litouwen	2	88	85	Jamaica	0	149	145	Gambia	3
28	27	België	2	89	98	Sri Lanka	2	150	151	Burkina Faso	3
29	26	Frankrijk	1	90	107	Uruguay	2	151	155	Liberia	3
30	30	Portugal	2	91	87	China	0	152	149	Oekraïne	4
31	29	Nederland	0	92	88	Servië	2	153	147	Bolivia	0

DB2012	DB2011	Land	Hervormingen DB2012	DB2012	DB2011	Land	Hervormingen DB2012	DB2012	DB2011	Land	Hervormingen DB2012
32	28	Oostenrijk	1	93	92	Belize	1	154	157	Senegal	4
33	35	Ver. Arabische Emiraten	2	94	115	Marokko	3	155	161	Equatoriaal-Guinea	1
34	32	Israel	2	95	84	St. Kitts en Nevis	1	156	160	Gabon	1
35	36	Zuid Afrika	3	96	95	Jordanië	2	157	156	Comoros	1
36	38	Qatar	2	97	93	Guatemala	0	158	153	Suriname	0
37	37	Slovenië	3	98	90	Vietnam	1	159	162	Mauritanië	1
38	33	Bahrein	0	99	94	Jemen	1	160	154	Afghanistan	1
39	41	Chili	3	100	101	Griekenland	2	161	165	Kameroen	2
40	49	Cyprus	1	101	97	Papua Nieuw-Guinea	0	162	158	Togo	2
41	39	Peru	3	102	100	Paraguay	2	163	174	Sao Tomé en Príncipe	4
42	47	Colombia	3	103	109	Seychellen	2	164	159	Iraq	0
43	42	Puerto Rico	2	104	103	Libanon	1	165	163	Laos	0
44	45	Spanje	1	105	96	Pakistan	0	166	164	Oezbekistan	1
45	50	Rwanda	3	106	102	Marshall Eilanden	0	167	170	Ivoorkust	3
46	40	Tunisië	0	107	110	Nepal	1	168	169	Timor-Leste	2
47	58	Kazachstan	1	108	105	Dominicaanse Republiek	1	169	177	Burundi	4
48	43	Slowakije	1	109	106	Kenia	1	170	167	Djibouti	1
49	53	Oman	3	110	108	Egypte	0	171	168	Zimbabwe	0
50	44	Luxemburg	0	111	104	Ethiopië	0	172	171	Angola	2
51	46	Hongarije	0	112	112	El Salvador	1	173	172	Niger	1
52	48	St. Lucia	0	113	114	Argentinië	0	174	166	Haiti	0
53	54	Mexico	3	114	113	Guyana	1	175	173	Benin	2
54	52	Botswana	0	115	111	Kiribati	0	176	181	Guinea-Bissau	2
55	61	Armenië	5	116	116	Palau	0	177	175	Venezuela	0
56	56	Montenegro	3	117	117	Kosovo	0	178	176	Dem.Republiek Congo	3
57	51	Antigua en Barbuda	0	118	122	Nicaragua	3	179	179	Guinea	1
58	62	Tonga	3	119	129	Kaap Verdië	3	180	178	Eritrea	0
59	57	Bulgarije	2	120	124	Rusland	4	181	180	Republiek Congo	1
60	55	Samoa	0	121	121	Costa Rica	2	182	183	Centraal Afrikaanse Rep.	3
61	63	Panama	1	122	118	Bangladesh	0	183	182	Tsjaad	2

Bron: www.doingbusiness.org

Rangorde van de GOS- en BRICS-landen onder 183 economieën in *Doing business* 2011 en 2012: totaal en de 10 subcategorieën

		Totaal	Bedrijf beginnen	Bouwvergunning- gen verkrijgen	Elektriciteit regelen	Eigendom registreren	Kredieten krijgen	Investeerders bescherming	Belasting betalen	Internationale handel	Contracten afdwingen	Faillissement regelen
Armenië	DB2011	61	20	95	148	4	45	93	159	103	64	56
	DB2012	55	10	57	150	5	40	97	153	104	91	62
Azerbeidzjan	DB2011	69	16	172	173	9	45	21	105	169	25	93
	DB2012	66	18	172	173	9	48	24	81	170	25	95
Georgië	DB2011	17	8	6	91	2	21	21	62	34	40	111
	DB2012	16	7	4	89	1	8	17	42	54	41	109
Kazachstan	DB2011	58	49	148	87	27	75	44	26	176	26	49
	DB2012	47	57	147	86	29	78	10	13	176	27	54
Kirgizstan	DB2011	67	13	59	179	17	8	12	155	171	50	144
	DB2012	70	17	62	181	17	8	13	162	171	48	150
Moldavië	DB2011	99	96	164	162	19	96	108	79	139	15	97
	DB2012	81	88	164	160	18	40	111	83	134	26	91
Mongolië	DB2011	89	87	121	171	26	75	28	53	158	34	125
	DB2012	86	97	119	171	26	67	29	57	159	33	124
Oekraïne	DB2011	149	118	182	169	165	21	108	181	136	44	158
	DB2012	152	112	180	169	166	24	111	181	140	44	156
Oezbekistan	DB2011	164	107	148	171	136	139	131	152	183	43	119
	DB2012	166	96	145	170	136	159	133	157	183	43	117
Tadzjikistan	DB2011	152	137	178	181	88	170	60	168	177	42	68
	DB2012	147	70	177	178	90	177	65	168	177	42	68

		Totaal	Bedrijf beginnen	Bouwvergunningen verkrijgen	Elektriciteit regelen	Eigendom registreren	Kredieten krijgen	Investeerders bescherming	Belasting betalen	Internationale handel	Contracten afdwingen	Faillissement regelen
Wit-Rusland	DB2011	91	7	45	174	6	96	108	183	152	11	98
	DB2012	69	9	44	175	4	98	79	156	152	14	82
Rusland	DB2011	124	106	179	183	51	96	108	107	166	19	60
	DB2012	120	111	178	183	45	98	111	105	160	13	60
China	DB2011	87	150	180	116	38	64	93	119	61	17	72
	DB2012	91	151	179	115	40	67	97	122	60	16	75
India	DB2011	139	166	181	109	96	37	44	165	107	182	140
	DB2012	132	166	181	98	97	40	46	147	109	182	128
Brazilië	DB2011	120	125	133	53	109	96	74	148	116	118	137
	DB2012	126	120	127	51	114	98	79	150	121	118	136
Zuid Afrika	DB2011	36	74	31	122	90	1	10	18	146	85	79
	DB2012	35	44	31	124	76	1	10	44	144	81	77

Opm. De laatste vijf landen zijn de BRICS-landen.

Opm. GOS-land Turkmenistan wordt niet besproken door Doing Business en ontbreekt derhalve in de tabel. Georgië en Mongolië zijn geen GOS-lidstaten, maar worden toch vermeld in de tabel omdat ze (historisch) nauw verbonden zijn aan de regio.

Bron: www.doingbusiness.org

[Terug naar 'Achtergrond'](#)